

Nr 52.

Ankom till riksdagens kansli den 25 maj 1934 kl. 1 e. m.

Bevillningsutskottets betänkande, i anledning av väckta motioner om åtgärder mot uteblivet eller försenat erläggande av lagfartsstämpel.

(2:a avd.)

I två likalydande, till bevillningsutskottet hänvisade motioner, nr 232 i första kammaren av herrar *Bäckström* och *Asplund* och nr 422 i andra kammaren av herr *Hage* m. fl., har hemställts, »att riksdagen måtte besluta i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes låta utreda och till riksdagen inkomma med förslag till åtgärder, som förebygga att staten undandrages lagfartsstämpel eller att tiden för dess erläggande onödigt uppskjutes, ävensom de förslag i övrigt, vilka med denna fråga kunna äga sammanhang».

Enligt 8 § förordningen den 19 november 1914 angående stämpelavgiften skall vid överlåtelse av fast egendom genom köp eller byte m. fl. fång överlåtelsehandling, då den företes för lagfart, förutom i visst undantagsfall, förses med stämpel. Stämpeln utgår i regel med 1 krona för varje fulla 100 kronor av egendomens värde, om densamma förvärvats av annan än aktiebolag eller solidariskt bankbolag. För sådana bolag utgör stämpeln 2 kronor för varje fulla 100 kronor av egendomens värde med det undantag, att aktiebolag, som är berättigat att erhålla statslån från egnahemslånefonden eller jordförmedlingsfonden, och bankbolag i fråga om förvärv av annan fastighet än sådan, som är avsedd för bankens inrymmande, skall erlägga stämpel med allenast 1 krona för varje fulla 100 kronor av värdet. Där köpehandling, utan tillägg eller förändring i stadgade villkor, överlåtes inom den för lagfart föreskrivna tid, räknat från första fånget, och inom samma tid för lagfart företes samt köpehandlingen därvid är åtföljd av skriftlig, av såväl säljare som köpare på heder och samvete avgiven förklaring, att icke i någon form lämnats eller skall lämnas annan betalning för köpet än den, som finnes upptagen i den för lagfart företedda fångeshandlingen, äger stämpelbeläggning rum allenast för sista fånget. Har fast egendom förvärvats på grund av tillskott vid bildande av bolag eller efter bolagets bildande, äger lindring i stämpelbeskattningen rum, därest den tillskjutna fasta egendomen i avhandlingen icke äsatts högre värde än det belopp, för vilket den, som tillskjuter egendomen, själv förvärvat densamma.

Jämlikt 2 § förordningen den 16 juni 1875 angående lagfart å fast egendom skall lagfart sökas å landet inom sex månader och i stad inom tre månader sedan fånet skedde. Sökes ej lagfart inom stadgad tid, äger rätten, på framställning av allmänna åklagaren eller av den, vars rätt är beroende därpå, att lagfarten sker, genom vite tillhålla den försumlige att fullgöra sitt åliggande. (3 §.)

I motionerna har anförts att, på grund av praktiska svårigheter att övervaka tillämpningen av bestämmelserna rörande erläggande av stämpelavgift vid lagfart å fast egendom samt författningsbestämmelsernas brister staten mången gång icke erhöle föreskriven stämpelavgift och att denna avgift ofta erlades för sent. Såsom exempel på fall, där vederbörlig lagfartsstämpel undandragits, hava motionärerna uppgivit bland annat, att en försäljning genom överenskommelse mellan säljare och köpare återgått, sedan fastigheten ånyo överlätits, ävensom att i fängeshandlingen köpeskillingen angivits lägre än den erlagda. I rätt stor utsträckning skulle förekommit, att köpehandling försetts med oriktig uppgift om tiden för överlåtelsen, i syfte att efter det köpet transporterats erhålla frihet från lagfartsstämpel för det tidigare fånet. Genom att nuvarande system vore alltför osmidigt och tungrott, hade staten åsamkats förluster, i det att stämpelavgiften erlagts avsevärd tid efter det lagfart skolat sökas. Enligt motionärernas mening borde en utredning i frågan äga rum. Det kunde tänkas att fastighetsmäklarna genom lagstiftningsåtgärder gäves en sådan ställning, att de hade både rätt och skyldighet att medverka till lagarnas efterlevnad på förevarande område.

Utskottet.

Såsom i motionerna framhållits torde på grund av praktiska svårigheter att övervaka tillämpningen av bestämmelserna rörande erläggande av stämpelavgift vid lagfart å fast egendom denna avgift i många fall hava influtit först avsevärd tid efter det densamma skolat gäldas, varjämte i andra fall avgiften icke kunnat uttagas, exempelvis där fastigheten försålts exekutivt utan att lagfart sökts å det tidigare, stämpelpliktiga fånet.

På flera håll hava dock, enligt till utskottet lämnade uppgifter, på initiativ av vederbörande åklagare åtgärder vidtagits för att förstärka kontrollen över lagfartsstämpelns behöriga erläggande. Dessa åtgärder hava närmast bestått i att årligen jämförelser verkställts mellan fastighetens uppgivna ägare enligt anteckningar i fastighetsboken och i mantalsuppgiften. Därest den i mantalsuppgiften upptagna ägaren icke sökt lagfart å fastigheten, har han av åklagaren erinrats om sin skyldighet härutinnan och, för så vitt denna erinran icke efterkommits, har åklagaren gjort framställning hos rätten om åläggande för den försumlige att vid vite fullgöra sin skyldighet. Ehuru ett sådant tillvägagångssätt vidlades av den svagheten, att en fullständig undersökning om lagfartsskyldig-

hetens fullgörande samt stämpelavgiftens erläggande endast kan verkställas en gång årligen, synes likväl ett dylikt system, som under de senare åren tillämpats bland annat i Stockholm, där hava medfört goda verkningar samt bidragit att åstadkomma reda och ordning på förevarande område.

Enligt utskottets mening är det angeläget, att förefintliga möjligheter att övervaka stämpelpliktens erläggande rätt utnyttjas. Emellertid torde det närmast böra ankomma på Kungl. Maj:t att ägna uppmärksamhet åt denna fråga samt att därvid verka för att åklagarna på lämpligt sätt fullgöra en sådan övervakning ävensom vidtaga erforderliga åtgärder för att övervakningen skall underlättas och göras mera effektiv än för närvarande torde vara möjligt.

I motionerna har vidare uppgivits, att till följd av oriktiga uppgifter i fångeshandling eller andra svikliga åtgärder lagfartsstämpel understundom kommit att undandragas det allmänna. Utskottet, som saknat möjlighet att bedöma i vilken utsträckning sådana transaktioner förekommit, finner emellertid uppenbart, att en effektivare övervakning av att lagfart sökes inom föreskriven tid även bör kunna leda till förbättringar på nu omförmälda område. Det vill emellertid synas som om med gällande föreskrifter i fråga om överlåtelse av fast egendom ett tillförlitligt kontrollsystem icke skulle kunna anordnas utan betydande kostnader eller andra olägenheter för fastighetsägarna. Därest emellertid framdeles fråga skulle uppstå att föreskriva skyldighet att vid försäljning av fast egendom anlita legalt köpe vittne, torde böra övervägas, huruvida genom medverkan av sådant vittne erforderlig kontroll skall kunna utövas.

Enligt vad utskottet inhämtat har Kungl. Maj:t på grund av gjord framställning sin uppmärksamhet riktad på förevarande spørsmål. Då det därför torde kunna antagas, att Kungl. Maj:t kommer att överväga, huruvida icke för undanröjande av nu omförmälda olägenheter ändringar böra vidtagas i hithörande författningar, har utskottet icke ansett sig böra föreslå någon skrivelse i ämnet.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att de likalydande motionerna I:232 av herrar Bäckström och Asplund samt II:422 av herr Hage m. fl., om åtgärder mot uteblivet eller försenat erläggande av lagfartsstämpel, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 25 maj 1934.

På bevillningsutskottets vägnar:

JOH. NILSSON.

Närvarande: herrar Nilsson i Kristianstad, Bärge i Katrineholm, Carlsson i Gävle, Åström, Nilsson i Landeryd, Lövgren i Boden, Olsson i Golvvasta, Björklund, Olsson i Gävle, Olsson i Ramsta, Ericson i Boxholm, Lithander, Sjö Dahl, Löfvander, Velande, Rosén, Hagström, Anderson i Norrköping, Mårtensson och Brännström.